

Folkhälsomyndigheten

Argument för att planera, utforma och förvalta hälsofrämjande miljöer för alla

Fem argument för en god och jämlik hälsa

- Det är **lagstadgat** att arbeta förebyggande och för hälsofrämjande livsmiljöer för alla
  - Hälsofrämjande miljöarbete bidrar till nationella och globala **mål**
  - En god och jämlik hälsa är en förutsättning för samhällets beredskap och **resiliens**
  - En god och jämlik hälsa är en **investering** i hållbara samhällen
  - **Samverkan** krävs för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling
-

Det är **lagstadgat** att arbeta förebyggande och för hälsofrämjande livsmiljöer för alla

Plan- och bygglagen, miljöbalken och barnkonventionen är exempel på lagar som stödjer en god och jämlik hälsa:

- Plan- och bygglagen
  - Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer (1 kap. 1 §).
  - Planläggning ska med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper (2 kap. 3 §).

Det är **lagstadgat** att arbeta förebyggande och för hälsofrämjande livsmiljöer för alla

- Miljöbalken
  - Bestämmelserna syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö (1 kap. 1 §).
  - Inför planläggning ska effekter på hälsa och miljö bedömas. I bedömningen ingår påverkan på såväl människors hälsa som fördelningen av hälsoeffekterna på gruppnivå (6 kap. 2, 3, 5, 6 §).
  - Bostäder och lokaler för allmänna ändamål ska användas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer (9 kap. 9 §).

Det är **lagstadgat** att arbeta förebyggande och för hälsofrämjande livsmiljöer för alla

- Barnkonventionen
  - Barns och ungas rättigheter ska säkerställas genom hela samhällsbyggnadsprocessen, från planering till beslut om bygglov och sedan genomförande och förvaltning. Enligt artikel 3 i barnkonventionen ska en prövning av barnets bästa göras vid alla åtgärder som rör barn.
  - Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet (artikel 12).
  - Förutsättningar ska finnas för att alla barn ska kunna delta i och ha rätt till lek, rekreation, fritid och kultur, samt för att förebygga miljörelaterade risker i deras miljö (artikel 23, 24, 27, 31).

Hälsofrämjande miljöarbete bidrar till nationella och globala **mål**

- Folkhälsopolitiken
  - Det övergripande målet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Miljömålen
  - Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.
- Agenda 2030
  - Flera mål berör miljörelaterad hälsa, till exempel mål 11 som handlar om att städer och samhällen ska vara säkra, inkluderande och hållbara.

Hälsofrämjande miljöarbete bidrar till nationella och globala **mål**

- Mål för boende och samhällsplanering
  - Det övergripande målet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.
- Transportpolitiska mål
  - Funktionsmålet innebär att transportsystemets utformning ska ge alla medborgare grundläggande tillgänglighet och vara jämställt.
  - Hänsynsmålet innebär att transportsystemet ska utvecklas med avseende på trafiksäkerhet, miljö och hälsa.
- Friluftspolitiken
  - Det övergripande målet är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och att utöva friluftsliv, där allemansrätten är en grund för friluftslivet.

En god och jämlik hälsa är en förutsättning för samhällets beredskap och **resiliens**

- Hälsosfrämjande miljöer och en frisk befolkning stärker samhällets förmåga att hantera kriser och framtida utmaningar.
- Ett resiliert samhälle kan stå emot både långsamma miljöförändringar och plötsliga händelser.
- Utformning av miljöer som bidrar till ökad gemenskap, tillit, trygghet och lokal anknytning stärker resiliens och beredskap.
- Förändringar i den fysiska miljön som syftar till minskad sårbarhet vid kris och krig, behöver vara hållbara och främja en god och jämlik hälsa över tid.

En god och jämlik hälsa är en **investering** i hållbara samhällen

- Hälsosfrämjande planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön bör ses som investeringar genom bättre hälsa i befolkningen och minskade utgifter på längre sikt.
- Frisk luft, goda ljudmiljöer och tillgång till mötesplatser, grönska och rörelsefrämjande infrastruktur kan bidra till
  - bättre hälsa och välbefinnande genom mer vardagsrörelse och social gemenskap
  - lägre vårdkostnader genom minskad förekomst av hjärt-kärlsjukdomar och psykisk ohälsa
  - lägre kostnader för att hantera luftföroreningar, buller, värmeböljor och skyfall
  - bättre förutsättningar för lärande i skolan och ett hållbart arbetsliv.

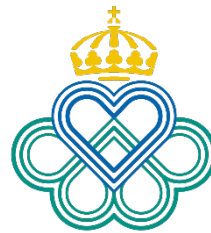
Samverkan krävs för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling

- Genom att ta tillvara olika perspektiv kan vi hantera komplexa utmaningar som inte kan lösas av en ensam aktör – som att skapa trygga, hälsofrämjande och jämlika samhällen.
- Genom samverkan kan arbetet kvalitetssäkras och förståelse och engagemang skapas som underlättar implementering av långsiktiga och hållbara lösningar.
- Genom gemensamma mål och samordnade insatser undviks dubbelarbete, och resurser kan riktas dit de gör mest nytta.
- Åtgärder kan utformas så att de gynnar både miljö, hälsa och ekonomi, vilket bidrar till att nå flera samhällsmål.

Argumenten har tagits fram av Folkhälsomyndigheten i samverkan med Boverket, Länsstyrelserna genom Regional Utveckling och Samordning i miljömålssystemet (RUS), Naturvårdsverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Trafikverket.

Arbetet har genomförts inom ramen för Miljömålsrådets programområde *Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling*.

Folkhälsomyndigheten

www.fohm.se • fohm.se/nyhetsbrev • Sociala medier • Podden Liv & Hälsa